

SEN
GARA
DEĞİLSİN

KIŞILER

PREN: Yuntabur kentinin belediye başkanı. Sol kolunu savaşta yitirmiş. 30-35 yaşlarında. Tören için resmî elbisesini giymiş. Göğsünü, sol omuzundan beline kadar yanardöner bir atlas şerit örter. Yakasında bir nişan.

SALSI: Topal. Koltuk değneğiyle yürür. 30 yaşında. Yuntabur'un Gizli Güvenlik Servisi Şefi. Göğsünde madalyalar.

GARA: Kısa boylu, zayıf, çelimsiz, korkak, pısrık. 28 yaşında. Yalınayak. Eski, yırtık, kirli keten elbise içinde.

YER:

Yuntabur adlı kentin geniş alanı.

ZAMAN:

Öğle sonrası.

OLAY:

Yuntabur'lu kahraman GARA adına dikilmiş anıtın açılış töreni. Olay, törenin sonunda geçer.

Solda, anıtın kaidesi. Anıtın, aşağı bölümünden pek az yeri görünür. Anıtın kaidesinde şu yazıt okunur: "Kahraman Gara! Öldü, ama kalbimizde yaşıyor. (1918-1946)"

Sağda, üstünde mikrofonlar, bardak, sürahi olan bir söylev kürsüsü. Kürsüye birkaç basamakla çıkılır. Şuraya buraya o ülkenin bayrakları asılmıştır. Anıtla kürsünün önündeki alanı dolduran —görünmeyen— onbinlerce kişinin, zaman zaman sesleri, bağrımları, alkışları, gürültü ve uğultuları, söylevciye olumlu tepkileri duyulacaktır.

Oyun başlamadan o ülkenin ulusal marşını bando çalmaktadır. Oyun başlarken marş da bitmiş olur. PREN'le SALSI, kürsünün dibinde "esas vaziyet"tedirler. Marş bitince PREN kürsüye çıkar. PREN konuşurken, kürsünün dibindeki SALSI, zaman zaman coşkuyla bağırarak, onu alkışlayacaktır.)

PREN — (Söylev verir) Saygıdeğer başkanımız! Sayın bakanlarımız!... Yuntabur'a şeref veren büyük konuklarımız! Sevgili hemşerilerim... Çok değerli Yuntaburlular!... Yuntabur'a hoşgeldiniz! Yuntabur'un sevgili çocuğu ulusal kahramanımız Gara'nın anıtını, sayın Başkanımız açtıktan sonra, burda, benden önce konuşan sayın hatipler, tarihimize altın harflerle yazılmış şerefli sayfalar kazandıran Yuntaburlu kahraman Gara'nın yaşamını, örnek kişiliğini, savaşlardaki yiğitliklerini dile getirdiler. Ben... Ben... Ben... Bu sıcakta sizleri daha çok yormamak için sözlerimi kısa keseceğim. (Uğultu.)

(Sesler.)

- O bizim için ölmüştü...
- Yurdu için...
- Ölümsüz Gara...
- Gara için canımız feda...
- Yorulmadık, anlat...
- Anlat...

(SALSI, bağışmalara katılır.)

PREN — Yani... Demek istedim ki... Yüksek müsaadeniz olursa, sevgili arkadaşım Gara üstüne birkaç anımı anlatmak istiyorum... Gara! Ölümsüz Gara, benim en yakın arkadaşım. (Duygulandığında sesi titriyerek.) O benim dostumdu, o benim en yakınım, o benim her şeyimdi. Şu kadirlikenden beri benim arkadaşım. Ben burda, şu anda, Yuntabur'un Belediye Başkanı olarak değil, eşsiz kahraman Gara'nın bir arkadaşı olarak sizlere bir anımı anlatacağım. Hiç unutmam birgün... (Düşünür.) Bana demişti ki... "Kardeşim Pren" demişti, hayır, kardeşim Pren dememişti, bugünkü gibi aklımda: "Sevgili kardeşim Pren" demişti, "göreceksin bak, sen birgün bu Yuntabur'un belediye başkanı olacaksın." demişti. Ben o zaman inanmamıştım... Ama onun o zaman dediği, işte bugün gerçekleşmiş bulunuyor. Ve Gara sözlerine şöyle devam etmişti: "Sevgili kardeşim Pren, göreceksin, sen, belediye başkanlığından sonra senatör de olacaksın!" Evet, işte böyle demişti... Gara, daha o zamandan ileriye gören, uzak görüşlü bir çocuktur. (Alkışlar ve bravo sesleri.) Sonra Gara bana, "Ne yazık ki ben o günleri göremeyeceğim sevgili kardeşim Pren." demişti. (Gözyaşlarını tutmak için burnunu çelme çake konuşur.) "Niçin böyle söylüyorsun sevgili kardeşim Gara?" diye sormuştum. "Çünkü" demişti, "Ben yirmi sekiz yaşındayken, bir pazar günü, tam öğle üzeri öleceğim!" inanılması

güç ama, gerçek budur: Gara sözünde durdu, tam söz verdiği saatte öldü. (Ağlar.) Öleceği tarihi, günüyle, saatiyle bilmmişti.

Sesler:

- Mübarek adam...
- Sen ölmedin Gara...
- Kalbimizde yaşıyorsun!
- Ölümsüz Gara...

SALSI — Toprakta yatıyor, ama kalbimizde yaşıyorsun.
 PREN — Gözyaşlarını silip, ses ayarlar) | Kahramanlar, ilk savaşlarında ölmeyen ama son savaşlarından da sağ çıkmayan kişilerdir. (Mendilikyle gözyaşlarını siler.) İşte o, böyle bir kahramandı. (Alkışlar.) Şimdiki gibi gözümün önündedir; mahalle kavgasında atılan bir taşla alından yaralanmıştı. Öyle kan aktı ki ölecek diye korktuk. Ama o, "Korkmayın ölmem, çünkü bu benim son savaşım değil." demişti. (Alkışlar.) Sayın Yuntaburlular! Başkanımız bir müjde verdiler. Yüksek müsaadeleriyle o müjdeyi size iletiyorum. Altı yüz yıllık Yuntabur kentine, bundan sonra, onun yetiştirdiği kahraman Gara'nın adı verilecek ve kentimiz Garabur adını alacaktır, almıştır. (Alkışlar. Kürsüden amta doğru uzanarak.) Sevgili kardeşim Gara, en yakın arkadaşım Pren sesleniyor. Garaburlular senin izinde yürüyeceklerine ant içiyorlar... (Uğultu, sesler.)

— Ant içiyoruz!

SALSI — Yaşasın, yaşasın Gara!
 (PREN kürsüden inerken uğultu uzaklaşmaktadır.
 SALSI, elini sıkıp kucaklayarak PREN'i kutlar.)
 PREN — Nasıl konuştum?
 SALSI — Çok güzel, kutlarım Pren...
 PREN — Sağ ol... Çok yorulduğum. Rica ederim, bakıver surdan, halk dağılıyor mu?

SALSI — (*Kürsüye çıkıp uzaklara bakar*): İnsanlar, ır-
maklar gibi kol kol akıyor. Sayın Başkanla maiyet-
lerinin arabaları taaa nerde... (*İner kürsüden.*) Hadi,
Belediye sarayına gitmeyecek misin?

PREN — Gideceğim ama, kumıldayacak halim kalmadı
ki... Biliyorsun, bu törenin hazırlanması için çok yo-
ruldum aylardan beri çalışmaktan...

SALSI — Ama başardın...

PREN — Neyse, bu belâyı da atlattık başımızdan...

SALSI — (*Beldâ sözüne şaşırmış*): Anlamadım, ne dedin?

PREN — Yani... Şu işler. Kolay değil Salsi, Belediye baş-
kanı olarak bütün yük benim omuzlarımdaydı.

SALSI — Sayın Başkanla maiyeti erkânı vali konağı-
na gidiyorlar.

PREN — Valiye, geceki ziyafete kadar beni hiç arama-
masını söyledim. Biraz da o uğraşsın, değil mi ama?

SALSI — Elbette... (*Amta gider, amta konuşur.*) Hey
gidi Gara hey... Kim derdi ki günün birinde dün-
yanın en büyük kahramanlarından biri olacaksın...
Öleceğim aklıma gelirdi de işte bu gelmezdi.

PREN — Neden?

SALSI — Çünkü dünyanın en korkak insanıydı bu Gara.
Yüreksiz, tabansız bir oğlandı. Kızlardan bile dayak
yerdî çocukken... Bizim bu Yuntabur'da...

PREN — Yuntabur değil artık, Garabur...

SALSI — Peki, bu Garabur'da onu dövme-
yen hiç bir ya-
şıtı yoktur.

PREN — Peki ama niçin?

SALSI — Ne bileyim ben... Keyif için döverdük sanki...
Ama o da dayağa kaşınırdı doğrusu... Dayak yeme-
den duramazdı... (*Birden hatırlamış.*) Neden bana
sorup duruyorsun sanki... Sen bilmez misin? Söyle-
vinde, en yakın arkadaşın olduğunu söyledin ya...

PREN — Evet, çok yakın arkadaşlık... Ne yakışıklıydı
ama... Uzun boylu, geniş omuzlu, alnı açık... Yani
tam bir kahraman...

SALSI — (*Gülerek*) Kim? Gara mı? Alay mı ediyorsun!
Kara kuru, kavruk, sıska bir oğlandı. İyi beslenme-
di ki gelişsin... Açlıktan, kımeslerden yumurta ça-
lardı...

PREN — Bir ölünün, hem de bir ulusal kahramanın ar-
kasından böyle konuşman hiç de doğru değil...

SALSI — Hayır, yani... Sen deminki konuşmada, yü-
rekli, kavgacı filan olduğunu söylemiştin de...

PREN — Benim sözlerim, bir tören konuşmasıydı Salsi...
Bütün bir ulusun övündüğü, tarihe geçmiş bir kah-
raman için başka ne demeliydim yani?

SALSI — Anladık ama, sen bana bile burda, onun uzun
boylu, geniş omuzlu olduğunu...

PREN — Ben söylemesem bile onu herkes öyle biliyor.
Off, çok yorgunum, kalabalık dağılana kadar burda
kalacağım. (*Arkası amta dönük, kürsünün dibine
oturur.*)

SALSI — Ben de şoföre, yürüme-
k istediğimi söylemiş-
tim.

PREN — Düşünüyorum da bazı... Savaşta bir kolumu
kaybettim de no oldu sanki... Hiç!

SALSI — Ama bugün belediye başkanısın.

PREN — Kolum kalsaydı da, bütün geri yanım gitseydi...

SALSI — Yani? Ölse miydin?

PREN — Evet... Yaşamak güzel şey elbet Salsi; ama
kahraman olmak yaşamaktan da güzel... Böyle tek
kolla yaşamaktansa ben de ölüp Gara gibi kahraman
olmak isterdim.

SALSI — Onu kim istemez? Kolay değil... Savaşta çok
insan öldü, ama hiçbiri Gara gibi kahraman olama-
dı. Her ölen kahraman olsaydı... Tarihte böyle kah-

ramanlar ancak birkaç yüz yılda bir gelir. Ben de ayağımı kaybettim savaşta. Ama bugün topal da olsam sağ kaldığım için memnunum. (*Göğsündeki madalyayı okşayarak.*) Bu madalya, ayağımın yaptığı işi yapamıyor... Ama ayağım da bu madalyanın yaptığı işi yapamazdı.

PREN — Açıkcası şu anta baktıkça imreniyorum Gara'ya. Bu törene dünyanın her yerinden, her ülkeden gazeteciler, filimciler, televizyoncular geldi. Bütün ülke halkı coşkuyla ayağa kalktı. Yuntabur, Yuntabur olalı beri, bitek bakan bu kente ayağını atmamışken, bak şimdi, koskoca Sayın Başkan...

SALSI — Efendim?

PREN — Yani... Sayın Başkanımız başta olmak üzere, başbakan, bütün bakanlar geldi. Bütün bunlar hep Gara için.. Bu içine kapanık kent, Gara yüzünden uyanıp canlandı. Bakan söz verdi, bir de fabrika yapılacak... Gara'nın doğduğu ev müze oluyor... Müzesini, anıtını görmek için turistler akın edecek, para yağacak Garabur'a, para... İnsanın adının, bir kente verilmesi ne demek Salsi, bir düşünsene...

SALSI — Kıskanıyorsun Gara'yı...

PREN — Evet, açıkcası öyle...

SALSI — Ne çıkar? Bütün bu olup bitenlerden şimdi zavallı Gara'nın haberi bile yok. Bunları insan ölmeden önce görmeli ki...

PREN — Olsun... Ya geride kalanlar? Bak, karısına da, anasına da aylık bağlandı. Yoksulluktan kurtuldular. Karısı, bir senatörden daha çok aylık alacak. Ayrıca anasına köskoça bir ev verdiler.

SALSI — Çocukları da, zengin çocuklarının okuduğu bir özel okula yatılı verilecek...

PREN — Haa, askere gitmeden önce ne iş yapardı?

SALSI — Kim?

PREN — Gara.

SALSI — (*Çok şaşırarak*) Nasıl? Hem o kadar yakın arkadaşın, hem de ne iş yaptığını bilmiyor musun?

PREN — Ben Yuntabur'dan uzun zaman ayrılmıştım, biliyorsun...

SALSI — Ne iş mi? Gara ne iş yapabiliirdi ki?..

PREN — Ama...

SALSI — Hayır, söylemek istemiyorum. Bir ölünün arkasından, hem de o, böyle büyük bir kahramansa, sağlığında neler yaptığını söylemek, saygısızlık olur.. (*GARA gelir. Yalınayak. Eski elbise içinde. Sakalı uzamış. Omuzundaki sopanın ucunda bir çıkın var. Çok yorgun. SALSI'yle PREN'i görmez. Onlar da GARA'yı görmezler. GARA, anıtın dibine gider, kendi adı kazılı yazıtın üstüne işlemeye başlar.*)

PREN — Geçende Kolejin müdürü söyledi: Tarih kitaplarında en geniş yeri ona ayırmışlar.

SALSI — Elbette... Hakkı... Hayatını da filme almışlar, gördün mü?

PREN — Tabii. Harika bir film. Onun için romanlar, oyunlar da yazıldı.

SALSI — Karısı da anılarını yazacakmış, çok para veriyorlarmış...

PREN — Ben de "Arkadaşım Gara" diye anılarımı yazmak istiyorum.

(*İşmekte olan GARA, keyifle ıslık çalmaya başlarken sese başlarını çeviren PREN'le SALSI, onu arkadan görürler. İkisi birden bağırarak fırlar. Topal SALSI zorlukla kalkar.*)

PREN — Heey... Ne yapıyorsun be!..

SALSI — Tuuu... Rezil herif... Başka yer bulamadın mı ulan?

(GARA, şaşkın ve ürkek onlara döner, pantolonunu toplomaya geçirir, düğmeleri açık kalır, dome görünmekte.)

PREN — Topla önünü be pis herif!..

(PREN koşar, GARA'nın anıt kaidesine dayalı sopasını kapıp ona vurmaya başlar. SALSI de anıta dayanarak, koltuk değneğiyle GARA'ya vurur. GARA, hiç karşı koymadan elleriyle kendini korumaya çalışır, siner.)

PREN — Rezil herif...

SALSI — Ulan sende hiç utanma yok mu be, bir kahramanın anıtına ha? (GARA, dayaktan kurtulmak için durumunu değiştirirken, birden SALSI'yle göz göze gelirler. Büyük şaşkınlık içinde, sopasını kaldırmış olan PREN'e bağıır.) Dur, vurma!.. (Sessizlik ve susukluk içinde bir gerilim.) Tanrım!.. Bu nasıl şey?.. (Vurmak isteyen PREN'in sopasını tutarak) Ne yapıyorsun Pren? Baksana, bu Gara!..

PREN — (Dehşet içinde) Ne? Gara mı?

(Bir süre donup kalırlar.)

GARA — (Arkadaşı SALSI'yi görmekten çok sevinçli, kollarını açarak ona atılır) Salsi, Salsi... Sen ha? Beni kurtar bu adamdan... Ama niçin dövüyorsunuz beni?

SALSI — (Korkuyla geri çekilerek) Sen? Sen ha? Gara'sın değil mi?

GARA — Elbette canım... Sen ne kadar Salsi'ysen ben de o kadar Gara'yım, bunca yıllık arkadaşını tanımadın mı yoksa?

SALSI — Korkunç bi şey.. (PREN'i bir yana çekip fırlatır.) Hortlamış mı yoksa? Baksana ta kendisi...

PREN — Gerçek mi?

SALSI — Tamimedin mi?

PREN — Ben onu hiç görmedim ki...

SALSI — Ya söylevde? Anılarını anlatırken...

PREN — Tören bu Salsi... Törende öyle söylemem gerekiyordu, resmî bir konuşma o... Şimdi bu herif Gara mı?

GARA — (Kendisinden uzaklaşarak fırlayan SALSI'ye) Niçin bana öyle soğuk davranıyorsun Salsi? Yıllardan sonra bizim buraya dönünce, karşılaştığım ilk Yuntaburlu sen oldun...

SALSI — (Üzerine gelen GARA'dan korkuyla çekilerek): Biz seni öldü biliyorduk Gara. Sen ölmedin mi?

GARA — Yooo...

SALSI — Gerçekten yaşıyor musun şimdi?

GARA — İşte bak. Görüyorsun ya... Az önce de işiyordum; yaşamasam işeyebilir miyim? Tut elimi, bak!

SALSI — (Geri çekilerek) Demek ölmedin?

GARA — (Kahkahayla gülererek) Çok tuhafsin yani Salsi... Birtürlü geberemedim işte... Toprak, insanların en iyilerini, en yiğitlerini çekip kendine alıyor. Benim gibi bir serseriye toprak ne yapsın? Ne üstünde, ne altında yerim var toprağın! Öylesine kötü, öylesine bir işe yaramıyorum ki, toprak beni almayacak diye nerdeyse hiç ölmeyeceğime inanasım geliyor. Hoş, bigün ölünce, gömdükleri yerden toprak kusar benim leşimi...

PREN — Sen bunun Gara olduğunu iyice biliyor musun?

SALSI — Ne gibi? Yani... Tabii... Elbette...

PREN — Sakın sen Gara'dan başka biri olmayasın...

GARA — Ne diye başka biri olacakmışım? Inanmazsan Salsi'ye sor.

PREN — Yani... Belki Gara'ya benzeyen biri... Kendini Gara sanan biri...

GARA — (Gülererek) Salsi, söyle sen şuna, ben Gara değil miyim?

SALSI — Ne yazık ki öyle... Capcanlı başında duruyorsun.

GARA — Sence ölmeli miydin yoksa?

PREN — Ölmeliydin ya... Daha doğrusu, öldün bile, ama bundan haberin yok.

GARA — (*Alaylı gülerek*) Haa, siz beni hortlak sanıyorsunuz belki de. Hortlak işer mi hiç? Gerçekten, neden kızdınız ben buraya işerken demin?

PREN — Başka yer bulamadın mı işeyecek? Sen neden burasını seçtin?

GARA — Özellikle seçmedim ki... Çişim geldi, işeyecek başka yer de yoktu bu düzlükte. Hava da sıcak... Buraya gölge düştüğü için... Ben burdayken, avucumun içi gibi bildiğim Yuntabur'da böyle bir taş yığını yoktu. Çok da biçimsiz... Nedir bu taş yığını?

SALSI — Bu bir anıt...

GARA — Eee, ne olmuş? Dibine işedim diye kurumaz ya..

PREN — Ama sen dibini suladın diye boy atacak da değil...

GARA — Ne olacak bu koca taş?

PREN — Okusana, bak ne yazıyor yazıtta?

GARA — Okur yazar değilim ki... Salsi bilir, ben hiç okula gitmedim.

SALSI — Askerlikte de öğrenmedin mi?

GARA — (*Hep gülerek konuşur*) Bu kafayla mı Salsi? Sen beni bilmez misin?

SALSI — Niçin geldin Garabur'a?

GARA — Garabur da neresi?

SALSI — Yani... Yuntabur'a neden geldin?

GARA — Neden mi? Hiç... Doğup büyüdüğüm yer... Ne de olsa özlüyor insan... Korkmayın, korkmayın, eskisi gibi hırsızlık, serserilik edecek değilim. Buralarda duruculardan da değilim. Birkaç gün kalıp döneceğim yine.

PREN — Nereye döneceksin?

GARA — Bilmem... Neresi olursa işte... Ama Salsi burada bana bir iş bulursa kalırım. Sen şimdi ne iş yapıyorsun?

SALSI — Yuntabur'un Gizli Güvenlik Servisi şefiyim...

GARA — Haa, aynasızların başı oldun demek...

SALSI — Gizli Güvenlik Servisi şefi...

GARA — Oooo, uzun bir adı var, büyük bir iş olmalı...

SALSI — Bu bay da, Belediye Başkanımız Bay Pren...

GARA — Çok iyi... Büyük adam olmuştunuz... Öyleyse burada bana küçük bir iş bulursunuz, geçinip giderim.

SALSI — Hiç gelmeseydin çok iyi olurdu.

GARA — Eh, öyleyse bir iki gün kalır giderim. Bakmanın öyle dediğime, kal deseniz de kalmam; karımın suratını bile görmek istemiyorum. Ama çocuklarımı çok özledim. Annem sağ mı Salsi?

SALSI — (*Kurnazca ve dostluk gösterisiyle elini omuzuna koyarak*) Gara, en iyisi sen hiç Yuntabur'a uğramadan, burdan doğru git!

GARA — Olur... Çocuklarımı, annemi bir görür giderim.

SALSI — Hayır, onları da görme... Yuntabur'a hiç uğramadan dön git hemen, dön git Gara!..

GARA — Anladım, sen o güvenlik müvenlik mi neydi, onun başı olduğundan, Yuntabur'da hırsızlık yaparsam beni tutuklamak zorunda kalacaksın. Ama öyle bir niyetim yok ki... Bir sigaran var mı Salsi? (*SALSI sigara verir, PREN de sigarasını yakar.*)

PREN — Duyduğumuza göre sen savaşa gönüllü olarak katılmışsın...

GARA — (*Çok gülünçlü bi şey söylenmiş gibi gülerek*): Gönüllü mü? Ne gönüllüü yahu? Evet, herkes savaşa gönüllü gittiğimi sanıyor. Oysa ben karımdan kurtulmak istiyordum, yalnız ondan kurtulmak, başka bişey değil...

PREN — Yani sen savaşa gönüllü gitmedin mi?

GARA — Gittim ama, neden gittiğimi ben bilirim. Salsi de iyi bilir ya... Evet, ben hırsızım, kaçakçıyım, serseriyim, şuyum buyum ama, kendime pezevenk dedirtmem... Oysa karım olacak namussuzun Yuntabur'da yatmadığı erkek kalmamıştı... Benden boşanmıyordu da... Hepsinin gönlünü yaptığı için yarığlar, polisler hep ondan yanaydı. Böyle yaşamak tansa kendimi öldüreyim, dedim, ama yapamadım... Denedim kaç kez, can tatlı, kıyamadım. Ciğerlerimden hasta olduğumdan askere de almıyorlardı. O sırada savaş patladı; taştan bile asker arıyorlar. Bir sahte sağlık raporu uydurup orduya gönüllü yazıldım. Ne diye sizden saklayayım, işin doğrusu bu...

SALSI — Peki Gara, bizim duyduğumuza göre, sen savaşta, en ileri ateş hattında çarpışmışsın... Korkusuzca, yiğitçe düşmanın üstüne atılıyormuşsun, hatta madalya da almışsın...

GARA — Doğru... Söyledim ya size, karımdan kurtulmak için kendimi öldürmek istiyordum. Sen bilirsin Salsi, ben ödleğin biriyimdir. Yüreksizliğimden kendi canıma kıyamayınca, savaşta ölümün üstüne üstüne vardım ki, bir düşman kurşunuyla geberip gideyim. Ama şansım yokmuş... Ne yiğit, ne namuslu, ne yakışıklı delikanlılar öldü de ben geberip kurtulamadım bitürlü. Kurşun yağmuruna dalyordum. Sanki üstüme gelen kurşunlar, beni görünce, geberitmeye bile değmez deyip başkalarına yöneliyordu.

SALSI — Ya aldığın madalya?

GARA — Madalya değil, madalyalar... Bir dolu... İyi ama siz nerden biliyorsunuz bütün bunları?

PREN — (Söyleyip söylememek için SALSI'yle bakıştıktan sonra): Gazeteler yazdı, bütün gazeteler...

GARA — (Şaşmış) A, a! Daha neler? (Kahkahayla gülererek.) Gazetelerde adım çıktı, öyle mi?

PREN — Resimlerin de...

GARA — Korkudan kaçarken, terslik işte, hep ateş yağmurunun içine düşüyordum, onlar da boyuna madalya veriyorlardı. Üfüü... O kadar çok madalya verdiler ki... (Üstünü, başını, ceplerini, çalınımı karıştırarak.) Olacaktı yanımda biriki tane... Öbürlerini orda burda sattım. Nereye tikiştirdim bilmem ki.. Ama madalyalardan birini iyi yutturmuşum herife. Koydum önüne madalyaları, seç seç al, dedim, enayiye... En büyüğünü, en süslüsünü seçti. "Ahbap, o pahalıdır. Bir paket cıgaraya vermem onu. Doyasıya bir yemek ısmarla, vereyim." dedim. İsmarlamaz mı enayi, herifi bir kazıkladım ki...

PREN — Bir yemeğe bir madalya, neresi kazık?

GARA — Evet ama o madalya benimkilerden değildi, başkasınındı.

SALSI — Yoksa çalmış mıydın?

GARA — Hadi be... Ne işe yarar da çalayım? Kış geceleri cephede canımız sıkıldığından vakit öldürmek için madalyalarla kumar oynardık. Ben o madalyayı, savaşta değil, kumarda kazanmıştım.

SALSI — Olsun, ne çıkar?

GARA — Yahu, düşman askerinin madalyasıydı. O gece, düşman nöbetçisiyle kumar oynamıştık. Herif benim bütün madalyalarımı yuttu. Ben de, arkasını dönünce başını taşla ezip bütün madalyaları aldım geriye.

PREN — Ne korkunç... Ne iğrenç...

GARA — (Aranırken madalyayı bulmuştur): Hah, işte... Bir tane buldum en sonunda. Bak, hiç de kötü madalya değil Salsi, istersen satayım bunu sana.

SALSI — Kendinin mi?

GARA — Seni de kazıklayacak değilim ya... Benimkilerden bu.

PREN — Sen neden takmıyorsun?

GARA — (*Acı acı gülererek*): Baksana, şu üstümdeki pırtılara... Madalya takmak için, madalya takılacak giysi gerekir. Bikez yine bana törenle madalya vereceklerdi de, alay komutanına, madalya yerine bir çift postal verilebilir mi, diye sormuştum. Çünkü kıştı, her yer kar içinde, ayakkaplarım da delik deşik... Alay komutanı, depoda hiç postal olmadığını söyledi, ama madalya doluymuş.. Al bu madalyayı Salsi, zararlı çıkmazsın, sana ucuza veririm. Doğrusu, bir savaş andaçı olarak hediye etmek isterim ama, hiç param yok, karnım da öyle aç ki... Bir cigara daha verebilir misin? (*PREN cigara verir, yakar.*) İsterseniz satayım Bay Pren... Kurdelesini kirlenmiş ama, değiştirirsiniz. Sapasağlam, demirden bir madalya, belki de çelik... Hem sizin elbisenize yakışır da... Sizden sonra da çocuklarımız, torunlarımız takar, çok sağlamdır.

PREN — Var benim madalyam.

SALSI — Sana bu madalyayı niçin vermişlerdi?

GARA — Unuttum gitti. Ütüü, hangi birini hatırlayayım?

SALSI — Düşmanla göze göz, dişe diş çarpışırken, çok ağır yaralandığımı duymuştuk.

GARA — (*Çok gülünç bir söz söylenmiş gibi kahkahalar atarak*) Evet, yaralandım ya... Anlatayım. O kadar çok ölümlle burun buruna geldim ki, içime bir korku düştü; artık ölmek istemiyordum. Kanlı bir savaş... Bizim bölük en önde. Sağımdakiler, solımdakiler sapır sapır dökülüp ölüyor. Kaçmayı kafama koydum. Yalnız savaştan değil, tüm askerlikten kaçacağım. Düşman süngüyle saldırıya geçti. Can pazarı... Onlar bir alay, biz bir bölük... Kuru bir dere içinden

tüymeye başladım. Yüzbaşı beni görmüş tüyerken... "Dön!" diye bağırdı. Dönsem, düşman öldürecek, kaçsam yüzbaşı vuracak... Olduğum yerde kalsam, sonradan kurşuna dizecekler. Yüzbaşı makineli tabancasıyla taradı. (*Kıçını göstererek.*) Nah, işte tam burdan mihladi. Ben düştüm. Tam o sırada bir düşman mermisi, bizim siperleri havaya uçurdu. Havada kollar, bacaklar uçtu. Bir de baktım, beni vuran yüzbaşı, güm diye havalandı yanıma düşmez mi! Ama kafası yok... Onu apoletlerinden tanıdım. Artık yaradan mı, yoksa korkudan mı, orada bayılmıştım. Hastanede gözümü açtım. Bütün bölükten bir ben sağ kalmışım. Kurşuna dizecekler diye beklerken, bir gün hastaneye general geldi, alnımdan öptü, madalyayı göğsüme taktı.

PREN — Neden?

GARA — Kendim yaralıyken, o halde yüzbaşıyı kurtarmak için kucağımda taşıdım diye... Yüzbaşı kucağıma düşmüştü.

SALSI — İnanılmaz şeyler, beni şaşırtıyorsun Gara...

GARA — Evet... Ben de çok şaştım.

SALSI — Biz gazetelerde, bir tepeyi düşmandan senin tek başına aldığını, alayına büyük bir zafer kazandırdığını okumuştuk.

PREN — Düşman tümeni, senin alayını kuşatmış, sen tek başına çemberi yarıp çıkmışsın; gazeteler böyle yazdı...

GARA — Bu gazetelerin başka işleri yok da hep beni mi yazdılar? Peh... Sanki siz bilmez misiniz, gazetelerin doğru bir şey yazmadığını... Pireyi deve yaparlar. Büsbütün de yalan değil, buna benzer bir şey olmuştu. Salsi, sen benim çocukluk arkadaşısın, senden saklayacak değilim. Ben o zaman düşmana casusluk yapıyordum.

PREN — (*İğrenerek yere tükürür*) Pis herif!..

SALSI — İğrenç...

GARA — Anlatmayayım isterseniz...

PREN — Anlat, anlat...

GARA — Düşman kuşatmasını yarıp geçti, dedikleri, işte işte budur. Düşman, zaten öbür yana geçmeme müsaade ediyordu. Düşman komutanına bazı haberler vermek için o tepedeki muharebe idare yerine gitmiştim. Sabah, daha hava aydınlanmadan, bizimkiler baskınla tepeyi aldılar. Şaşkınlıktan, tüfeğin tetiğine bastım. Bir gölge yıkıldı. Kaçarken düşman komutanını sırtından vurmuşum. Tam o sırada beni birisi yakaladı. Bir de baktım, bizim binbaşı. "Benim suçum yok!" diye çırpınırken binbaşı alımdan öptü. Onbaşı bile yapacaklardı ama, okur yazar olmadımdan yapamadılar. Madalya verdiler.

PREN — Senin için duyduğumuz bütün haberler yalan mı?

GARA — Neler duyduunuz başka?

PREN — Yaralı arkadaşlarımı saatlerce sırtında taşıyıp, geriye, seyyar hastaneye taşımışsın...

GARA — Haa, bak işte bu doğru... Yalnız, küçük bir yanlışlık var. Sırtımda taşıdığım, yaralı değil, ölüydü. Birçok ölü vermiştik. Nereye baksan ceset. Adım atacak yer yok cesetlerden. Bizim assubay, yanımda yatıyordu cansız. Nasıl olsa düşman soyup neleri varsa alacak. Hiç olmazsa ben alayım, dedim. Assubayın parası olduğunu bildiğim için, sırtlayıp uzak, تنها bir yere götürdüm. Yaralıların gözleri önünde assubayın ceplerini boşaltamazdım ya... Assubayın cesedi sırtımda giderken önümde bir araba durdu birden, generalin arabası... Yaralı assubayı hastaneye götürdüğümü söyledi.

PREN — Yeter, yeter...

GARA — Başka bir savaşta da ağır yaralı bir eri taşı-

dım sırtımda. Ama üstünden işe yarar hiçbir şey çıkmadı. Nasıl olsa ölecek, acı çekmesine dayanamadım, acısını dindirmek için beynine kurşun sıktım, sonra iki altın dişini söktüm...

PREN — Allah belânı versin... Git burdan çabuk, defol!..

GARA — Peki, gideyim.. (Kente doğru yollarım.) Neden kızdınız ama, doğru söyledim diye mi?

SALSI — Nereye gidiyorsun ordan?

GARA — Kente...

SALSI — Dön!

PREN — Oraya gidemezsin!.. Hadi, nerden geldinse, yine oraya!

GARA — Geldiğim yere dönemem ki... Denizden geliyorum. Savaş gemisindeydim, battı. Bütün arkadaşlar boğuldu. Ben de bir direk üstünde dalgalarla boğuştum... Denizde iki gece geçirdim. Sonrasını hiç hatırlamıyorum, kendimi bir kıyıda buldum. Sonra günlerce yürüdüm. Haftalar, aylar geçti, belki de yıllar. Savaşın çoktan bittiğini sonradan öğrendim. Orda burda küçük hırsızlıklar yaparak karnımı doyurdum. Ben zaten, büyük işler yapamam, küçük hırsızlıklar, karnımı doyurmak için...

PREN — Ya casusluğu nasıl becerdin pis herif!..

GARA — Ben doğrudan casus değildim ki, bir casusun emir eriydim.

SALSI — Biz seni, batan o ölüm gemisinde boğulup öldün, diye biliyorduk.

GARA — Evet, ölüm gemisiydi... Öff, bitürlü ölemedim işte.

SALSI — Senin o ölüm gemisine gönüllü girdiğin de mi yalan?

GARA — Yoo, bu yalan değil işte... Ben o zaman alay karargâhında çalışıyordum. Onbaşım eroin kaçakçısıydı. Onu yakaladılar, beni de nasıl olsa enseleye-

cekler. O günlerde ölüm gemisine gönüllü arıyorlardı ordudan. Yakalanıp kurşuna dizilmektense, ben de ölüm gemisine gönüllü denizci yazıldım. Ölüm gemisinde kurtuluş yoktu ama, eh, umut işte... Sonunda kurtuldum da...

(PREN, GARA'nın suratına tükürür. GARA, birşey olmaması gibi, kolunun yeniyle yüzünü siler.)

SALSI — Anlaşıldı... Seni şimdi Yuntabur'a uğramadan, çek git burdan!..

GARA — Ama bir kere çocuklarımı göreyim, annemi göreyim, ne olur!..

PREN — Anneni göremezsin.

GARA — Öldü mü yoksa?

PREN — (Yalan söyler) Öldü ya...

GARA — Öyleyse çocuklarımı...

PREN — Onları da göremezsin...

SALSI — Seni tanımazlar ki...

GARA — Olsun, ben onları tanıyorum ya...

PREN — Çocukların da gitti burdan... Nereye, kimse bilmiyor.

GARA — Öyleyse...

SALSI — (Sözünü keserek): Yoksa karımı mı görmek istiyorsun?

GARA — Şeytan görsün onu... (Duygulu konuşur.) Bizim evin arkasında yaşlı bir meşe ağacı vardı. Bende o meşenin çok derin izleri var, çok anılarım var o meşenin altında... Savaşırken, en olmayacak zamanlarda birden o meşeyi düşünürdüm. Rüyalarımda görürdüm hep, hele hastanede yaralıyken...

PREN — Defol diyorum, git buralardan!

GARA — (Çok içli) Babam, annemi başka erkeklerle yakalayınca, hep o meşenin altında döğerdi.

SALSI — Git burdan Gara...

GARA — Ama ben iyi oğul olamadım, babamın yaptığı-
nı yapamadım. Ne kadar isterdim karıma sopa çek-
mek o meşenin altında...

SALSI — (İki elini GARA'nın omuzuna koyar, yumuşak
sesle) Gara... sen benim çocukluk arkadaşısın...
Söylemiştim sana: Bay Pren, belediye başkanı, ya-
kında da senatör olacak... Ben de Gizli Güvenlik Ser-
visi şefiyim... Anladın mı?

GARA — Anladım... Sizi böyle yücelmiş görmekten kı-
vançlıyım.

SALSI — Sen bize bütün suçlarınızı, kötülüklerinizi anlat-
tın...

GARA — Ame ben size güvendim.

SALSI — Sen bir yurt hainisin, dolandırıcısın...

PREN — Hırsız...

SALSI — Katil hem de...

PREN — Ölü soyguncusu...

SALSI — Casus...

PREN — Namussuz, alçak!..

GARA — Evet...

SALSI — Yani suçlusun...

GARA — Doğru...

SALSI — Yuntabur'a gelersen, seni tutuklamak zorunda-
yız. Mahkemeye verirler seni, asarlar. Anlıyor mu-
sun, asarlar...

GARA — Anlıyorum...

PREN — Yuntabur'a uğramadan, kaç git burdan...

SALSI — (Yalvarır) Hadi git... Ne olur... Bütün dünya
senin...

PREN — Serseri olduktan sonra... Yuntabur'dan başka
her yere git... Her yer senin...

SALSI — Gidersen senin için çok iyi olacak...

PREN — Hem senin için, hem de bizim için... Bütün
Yuntaburlular için, ülke için, halk için...

SALSI — Tarih için de...

GARA — Anlamadım, ne için?

PREN — Bütün dünya için...

SALSI — Yuntabur'a girer girmez, seni yakalarlar...

PREN — Asarlar...

SALSI — Zaten seni arıyorlar, hemen asarlar...

GARA — Assınlar, ama Yuntabur'da assınlar... Artık ölümden korkmuyorum ki... Ama kendi kendimi öldüremem, ben yüreksizin biriyim. O kadar da aptal değilim Salsi... Hiç ölümden korksaydım, bütün bunları size anlatır mıydım? Yalnız size güvendiğimden mi anlattım sanki...

SALSI — Niçin anlamıyorsun?

GARA — Anlıyorum... Nasıl olsa bugün asacaklar... Hiç olmazsa Yuntabur'da assınlar, doğduğum yerde, tanıdıklarımın arasında... Bikez göreyim Yuntabur'u yeter...

SALSI — Olmaz Gara, olmaz... Rica ediyorum...

PREN — Bak, ikimiz de yalvarıyoruz... Ha, senin paran da yoktur. Sat o madalyayı bana...

GARA — Olur...

PREN — Kaça?

GARA — Bir paket cıgaraya veririm.

PREN — Peki... (Bir paket cıgara verir.) Al... (Cebinden büyük kâğıt para çıkarır) İşte bu para da senin...

GARA — (Paraya bakar, şaşır) Ne kadar çok... Bilseydim, bütün madalyalarımı sana satardım. (Madalyayı verir.) Madem istemiyorsunuz, peki, gideyim öyleyse...

SALSI — (Sevinçle) Git Gara, uzaklara, çok çok uzaklara...

PREN — Gidebildiğin kadar...

GARA — Peki... Allasmarladık...

SALSI ve PREN — Güle güle...

(GARA yerden sopasını, çıkını alır, işlik çalarak uzaklaşır.)

PREN — (Bir süre sessizlikten sonra elindeki madalyayla oynayarak) Bunu Gara Müzesine satarım... (Birden sevinçle.) Aa... Arkasında adı da kazılı... Beş on bin verirler değil mi?

SALSI — Daha çok eder... (Susma.) Yalnız...

PREN — Ne var?

SALSI — Az para verdik ona... O parayla çok uzaklara gidemez ki... Ya döner gelirse?

PREN — Doğru... Uzaklara gidemez. Çağır çabuk, çağır da daha para verelim...

SALSI — (Kürsüye çıkıp seslenir) Garaa, hey Garaa... Gel, gel!... (İner.)

PREN — Bak, bunu iyi düşündün. Cebinde bol para olmalı ki uzaklara gidebilsin...

SALSI — Diyorum ki... (Durur.)

PREN — Ne diyorsun?

SALSI — Otobüse binse de... Bir kaza olsa...

PREN — Ölse... (GARA gelir, birden susar. Cebinden demetle çıkardığı parayı verir.) Çok uzaklara gidebilmen için, seni tanımadıkları yerlere...

GARA — (Parayı alır) Sağ ol... Neydi, senatör mü, inşallah olursun...

SALSI — (Cebinden çıkardığı parayı verir) Al, benden de...

GARA — Ama sana madalya satmadım ki...

SALSI — Biz seninle eski arkadaşız Gara...

GARA — (Parayı alır) Borcum olsun, bir madalya daha verirlerse, onu da sana getiririm...

SALSI — İstemem, sen burdan git yeter...

GARA — Sağ ol Salsi...

PREN — Ama bizden para aldığını kimseye söyleme...

GARA — Söylemem...

PREN — Gittiğin yerlerde Gara olduğunu da söyleme!

SALSI — Başka bir ad kullan... Hadi uğurlar olsun...

PREN — Yolun açık olsun... (GARA gider.) Öff... Ölüm terleri döktüm be... Gitmeyecek diye öyle korktum ki...

SALSI — Biliyor musun, çok büyük şans; ya tam tören sırasında gelseydi...

PREN — Evet... Ya biz de herkesle birlikte törenden sonra Garabur'a dönseydik de, o da arkamızdan kente geliverseydi.

SALSI — Rezalet olurdu... Bilyük bir tehlikeyi atlattık...

PREN — Ya paraları alıp da bizi atlatırsa?

SALSI — Nasıl yani?

PREN — Ya başka yoldan kente dönerse? Bakayım arkasından... (Kürsüye çıkıp bakar.) Hayır, doğru gidiyor...

SALSI — Biz bugün burda gerçeğin acı yüzüyle karşılaştık...

PREN — Evet ama, hangi gerçeğin?

SALSI — Gerçek biridir.

PREN — Bir de bizim gerçeğimiz var, yani toplumun, bütün ülkenin... Hepimiz inandık Gara'nın bir kahraman olduğuna. Şimdi bunu tam tersine çevirmeye kimsenin hakkı yok; Gara'nın kendisinin bile... Anıtı dikilmiş, müzesi yapılmış, tarihe geçmiş kahraman bir Gara; işte toplumun gerçeği bu...!

SALSI — Evet, ama, salt gerçek bu değil ki... Buradaki Gara, salt gerçeğin ta kendisiydi.

PREN — Korkunç çelişki de burda ya... Salt gerçek, her zaman toplumun gerçeğine uymuyor. (Anıtın dibine yorgun oturur, SALSI de yanına oturur, oğara yakarlar.) Hepimizin kahraman olarak bildiği-

miz Gara, işte bu alçaktır diyemezdik ya.. Salt gerçeğin ne önemi var, bize bir kahraman gerekiyordu; biz işte onu bulduk... Salt gerçek olan Gara, bizim Gara'mız değil, bizim kahraman Gara'mız... O, başka bir Gara, serseri, hain...

SALSI — Şaşılası bişey... Sana hak vermediğim halde, senin gibi davranmak zorunda duyuyorum kendimi... Salt gerçek, toplumun gerçeğine uymuyor diye anıtı mı yıkacaktık, müzeyi mi kapatacaktık? Bilmiyorum, hangisi doğru olan; toplumun yalanı gerçek sanması mı, yoksa salt gerçeğin bilinmesi mi? (Susma.) Ya ille de Yuntabur'a, yani Garabur'a gitmek için direnseniz?

PREN — Yapılacak tek şey vardı o zaman, onu burda öldürmek...

SALSI — Ben de aynı şeyi düşünmüştüm.

PREN — Mantık bu... Halkı hayal kırıklığına uğratamazdık... Ben şimdi, bizim kahraman Gara'mızın, bu serseri Gara olduğuna inanmıyorum. Hem o, hem o değil...

SALSI — Evet... Gara'nın bir serseri olduğunu anlarsa halk, bütün tarihten kuşkuya düşer...

PREN — Yanlış bişey yaptık. Biz bunun eline bir başka adla sahte kimlik verecektik.

SALSI — Çağıralım öyleyse... (Kürsüye çıkar seslenir.) Gitmiş çoktan, görünürlerde yok. (İner.) Ben Gara'yım dese bile, artık ona kimsenin inanmaz ki... Deli, derler. Var böyleleri; kendilerini tarihsel bir ünlü kişi sananlar.

PREN — Tek, biricik Gara var, o da bizim kahraman Gara'mız...

SALSI — Artık gidelim mi?

PREN — Öyle yorgunum ki...

SALSI — Gara şerefine belediye sarayında verilecek nişan saat kaçta?

PREN — Sekizde...

(GARA dönüp gelmiştir. Arkalarında olduğu için PREN'la SALSI onu görmesler.)

PREN — Kente gitmek için direnseniydi, tabancayı hazırlamıştım...

SALSI — İyi ki söz dinledi...

PREN — Belki de onu öldürmek daha iyi olurdu.

GARA — Ben döndüm...

(PREN'le SALSI, GARA'yı görünce donup kalırlar.)

SALSI — Neden döndün? (GARA susar.)

PREN — Daha para mı istiyorsun? (GARA susar.)

SALSI — Haa, anladım... Biz de arkandan seslendik ama duyuramadık. Gara olduğunu gizlemek için bizden bir sahte kimlik istiyorsun, değil mi?

GARA — Yoo... Neden başka ad kullanayım? Ben Gara'yım!

PREN — (Bağırır) Sen, Gara değilsin!...

GARA — (Sükunetle) Gara'yım...

SALSI — Gara, sen Gara değilsin. Artık Gara değilsin...

PREN — (Bağırır) Bundan sonra Gara değilsin...

SALSI — (Cebinden demetle çıkardığı parayı uzatır.)

Al... Gara değilsin anladın mı?

GARA — İstemem... (Cebinden çıkardığı paraları da verir.) Alın bunları da... (Almazlar. Yere atar.)

PREN — Madalyanı satmaktan vaz mı geçtin?

GARA — Madalya da sizin olsun.

SALSI — Peki, neye döndün geriye

GARA — Yuntabur'a gideceğim, göreceğim orasını...

SALSI — Yuntabur yok artık, adı bile değişti.

GARA — Olsun... O meşe ağacını görüp döneceğim. Yalnız o kadarlık.

PREN — O meşe ağacını çoktan kestiler.

GARA — Yerini görürüm...

SALSI — Yeri de kalmadı. Apartıman yaptılar oraya.

GARA — Olsun... O meşe ağacından ille birşey kalmıştır yine, öyle büyük bir meşe ağacıydı ki...

PREN — Öyleyse niçin paraları geri verdin?

GARA — Paralarınızı vermesem sokmazdınız beni kente...

SALSI — Laf anlamıyorsun, seni asarlar kente.

GARA — Size ne? Assınlar... Ama yalnız... Senin sözün geçer Salsi, ne olur beni o meşe ağacının olduğu yerde assınlar. (Susma.) Şimdiye kadar asılacak öyle büyük suçlar işledim ki, her sefer asacaklarına madalya verdiler bana... Belki yine öyle olur.

PREN — (GARA'nın arkasına geçer) Niçin başka yoldan gitmedin kente de, burdan geçtin?

GARA — Söyledim ya, paranızı geri vermek için...

SALSI — (Yalvarırım) Hadi Gara... Git burdan...

GARA — Peki ama niçin?

SALSI — Gara, çünkü sen Gara değilsin!...

GARA — (Hep sakın konuşurken ilk olarak bağırır): Gara'yım ben, Gara'yım...

SALSI — Gara değilsin...

GARA — (Haykırır) Gara'yım! (Arkasındaki PREN tabancasını çıkarır, doğrultur, GARA'yı vurur. GARA, işlediği yere yıkılır. Yattığı yerde kıvrılarak.) Görürsünüz, yine madalya verecekler işte... Onu da sana veririm Salsi. Gara'yım, şimdi anladınız mı? Ben Gara'yım...